

LEVÉL MARÓTI ANDORNAK

Kedves Bandi!
Tisztelt Tanár Úr!

Engedd meg, hogy közelgő születésnapod alkalmából, valamint a SZÍN-ben megjelent nagyon szép cikkedre válaszolva, sok szeretettel köszöntselek.

A cikkre Gelencsér Kati hívta fel a figyelmemet, és ahogyan hangosan olvasta, szinte minden mondatnál megálltunk. – Emlékszel? – kérdezte, és a távoli ködbe veszett évek, nevek egyszerre csak valósággá váltak bennünk: a Veled együtt átél évek megelevenedtek. Jó volt olvasni, s a Te szemüvegeden át látni az ifjúságunkat, aktív, alkotó éveink kezdetét.

Korábban megjelent visszaemlékezésekben nem vettem részt, ez részben az én hibám, részben sokat voltam külföldön, s a kapcsolatunk is megszakadt, így most szeretném itt megköszönni azt, hogy az egyetemen jó tanárom voltál, később, amikor visszahívtál tanítani, olyan vezető, aki mindig nagyobb teljesítményre ösztönzött, és alkotó munkára adott lehetőséget, s aki a legnehezebb időszakban is mellém állt.

Az írásodból látható: nem volt könnyű életed, amit a hároméves távoli hadifogságból hazakerülve elértél, csakis a kitartó tanulásnak, szorgalmazásnak, munkabírásonak köszönhető. S most így, túl a hatodik X-en látom: ez a szenvedélyes munkaszeretet, ez a workalcoholic munkastílusod rám is hatott, már egyetemista koromban, később a tanszéki munkában.

Amiért a leghálásabb vagyok Neked: hogy szabadon hagytál gondolkodni, tanítani, alkotni. Az egyetemen mi mindig kakukkiórák voltunk, ugyanakkor – többek között a Te vezetésed alatt – szabadságunkban állt a tanulás és tanítás olyan dolgokkal kapcsolatban is, amelyet a hivatalos politika éppen csak megtűrt, vagy kifejezetten tiltott, ellenzett. Neked köszönhetően olyan kiváló tanárok keltették fel bennem a szociológia iránti érdeklődést, mint H. Sas Judit, Sipos Zsuzsa, és leginkább – akihez személy szerint is a legjobban kötődtem – Losonczi Ágnes. Az ő intenciójuk alapján értettem

meg az értékválasztások társadalmi hátterét, az oktatás, képzés, felnőttoktatás jelentőségét.

A hivatalos egyetemi körökben még tiltott volt a szociológia mint tantárgy vagy szak, de mi már tanulhattunk a legjobbaktól. A 60-as évek végén már áthallgattunk más szakokra, és a repülő egyetemeken a Heller Ágnestől, Konrád Györgytől, Szelényi Ivántól, Hegedűs Andrástól, Márkus Máriától tanultakat vitathattuk meg. Később a kutatásokban gyakornokként, fiatal tanárként dolgozva új inspirációkat hozhattunk a tanszéki szakcsoportba, amit Te mindig elfogadtál, támogattál.

Te mindig, minden vitában az oktatás lehetőségért, a szak fennmaradásáért harcoltál. Nélküled ez a csoport nem létezhetett volna, ugyanakkor jó emberismerőként, csapatként építetted a tanszéket. Életem egyik legjelentősebb időszakának tartom ma már az akkori éveket, hiszen többen (Gelencsér Katalin, Heleszta Sándor, Vankó Ildikó és Török Iván) teljes egységben elindíthattuk a Szociálpedagógiai Műhelyt, amelyből később, a rendszerváltást követően merített a szociális munkás és szociálpedagógus képzés. Az esélyegyenlőség kérdése, a kirekesztés elleni küzdelem, az élethosszig tartó tanulás jelentősége valóságos tartalommal telítődtek: hittünk a tudás társadalomformáló, szemléletformáló erejében, s ezt – ma már látom – több tanítványunk is méltóképpen képviseli. Jó munkakapcsolatot építettünk ki az akkori Művelődéskutató Intézettel. A közösen folytatott kutatások a későbbi együttműködést is megalapozták.

A tanszéki szakcsoport szakadatlan küzdelmet folytatott létéért: nem éppen nyugodt egyetemi körülmények és feltételek között dolgoztunk, a stressz mindennapos élményünk volt. Marczisowszky János tanszékvezetése inkább politikai változást, mint tudományos előrehaladást jelentett. Az, hogy publikálnunk kell, doktori vizsgát kell tennünk, magunkat is folyamatosan tovább kell képeznünk, a Te ösztönzésednek volt köszönhető.

A nyolcvanas években mi már világosan láttuk a gazdasági, politikai, társadalmi változás szükségességét. Vankó Ildikóval, a hallgatók segítségével

először egy Gyermek Stúdió létrehozását kezdeményeztük, az alternatív iskolák személyközpontú oktatási elvét előlegeztük meg, amelyet az akkori oktatáspolitikai erősen ellenzett, mára általánossá és elfogadottá vált az alternatív iskolahálózatban. Majd a tanszék segítségével létrehoztuk a Belvárosi Tanodát, amely még ma is működik, az iskolából kimaradt fiatalok fejlesztését, tanulását biztosítva. Ez a modell is elterjedt, s ma már országsszerte működnek a Tanoda programok. A kis településektől a nagyvárosokig a több funkciójú közösségi terrek, az IKT-k kialakítása ma európai követelmény, amelyért Vankó Ildikó hihetetlenül sokat küzdött. Török Ivánnal elindítottuk a szervezete-fejlesztési kurzusokat, s ez a kezdeményezésünk később, a 80-as évek végén a Bánlaky Pál vezette kulturális vezetőképzés egyik sikeres programja lett. Számos tanítványunk lett magas beosztású vezető, képviselő, a kulturális és politikai élet meghatározó személyisége.

Köszönöm, hogy bíztál bennem, ez erőt adott ahhoz, hogy részt vegyek a Ferge Zsuzsa által elindított szociálpolitikusi képzésben. Mivel először a másoddiplomás képzést indítottuk meg, nagy hasznát vettem a felnőttoktatásról tanultaknak. Korábbi külföldi tapasztalataim is hozzájárultak, hogy a szociális kérdések foglalkoztattak leginkább. Soha nem meséltem el Neked, de most itt az

alkalom, hogy erről is számot adjak: 1975–80 között La-Pazban, a San Andres Egyetemen dolgoztam, ahol a tanítás mellett megszerveztem egy felnőttek iskoláját (hírek szerint ma is működik), amelyben azok szerint az elvek szerint dolgoztam, amit többek között tőled tanultam.

Máig, idős koromban is hiszek abban, amit akkor tanítottál, amikor még nem volt elkoptatott szólam az oktatás kiemelt jelentősége, az élethosszig tartó tanulás és teljesítmény fogalma. Jó iskolák, inspiráló közösségek járulhatnak hozzá a társadalmi felemelkedéshez, szolidaritást vállaló értelmiség segítségével győzhető le a szegénység, a tudatlanság, a kirekesztés. Az utóbbi évek társadalmi változásai még inkább arról győztek meg, hogy a szabadság, a szolidaritás megélése tudásra, történelmi ismeretekre, pszichológiai értelemben vett érettségre kell hogy épüljön, mert napi tapasztalatunk, hogy a társadalom tudásdeficitje, intoleranciája növeli a társadalmi feszültségeket. Ezért, látva a Te példádát is, idősödve tanulok, tanítok, dolgozom: és szeretném hinni, hogy hű maradtam az almamáterhez.

Sok-sok boldogságot kívánok közelgő születésnapodra, köszönöm, hogy jó tanárom és kollégám voltál!

Szeretettel: *Talyigás Kati*

Böge, Batthyány Ervin Művelődési Ház